

आदर्शप्रश्नपत्र सं.-1
केन्द्रिकम् (CORE)
अङ्कयोजना
कक्षा – द्वादशी XII

अवधि: होरात्रयम्

कोड सं. 322

पूर्णाङ्कः 100

Time : 3 Hours

Maximum Marks : 100

क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
1. अ	तथ्यबोध- परीक्षणम्	अतिलघूत्तरः एकपदेन उत्तरम्	(i) कूपः (ii) घटान् (iii) शिलाखण्डे (iv) बोपदेवः	½ ½ ½ ½	2
ब	तथ्यबोध- परीक्षणम्	लघूत्तरः पूर्णवाक्येन उत्तरम्	(i) आत्मग्लानिपीडितः बालः विद्यालयात् निरगच्छत् मार्गं च अहम् मूर्खः अस्मि इति अचिन्तयत्। (ii) गर्तः तु प्रतिदिनं घटस्थाप- नेन एव निर्मितः जातः।	1 1	2
स	भाषिकतत्त्वबोध- परीक्षणम्	अतिलघूत्तरः			
द	भाषिकतत्त्वबोधः	(i) विशेषणचयनम् (ii) कर्तृपदचयनम् (iii) विलोमचयनम् (iv) संज्ञापदचयनम्	(i) सुन्दरं (ii) सर्वे (iii) तीव्रा (iv) बालस्य	1 1 1 1	4
ड	शीर्षकप्रदानम्	अतिलघूत्तरः	(i) श्रमशीलः बालः अथवा अभ्यासात् लभते विद्याम् अथवा बोपदेवः अथवा किमपि अन्यत्	2	2
					10

खण्ड: 'ख' रचनात्मककार्यम्					
अस्मिन् खण्डे त्रयः प्रश्नाः सन्ति । प्रथमे प्रश्ने लिखिते पत्रे मञ्जूषातः शब्दान् चित्वा विभिन्नरिक्तस्थानानां पूर्तिः करणीया । दश रिक्तस्थानानि सन्ति । प्रतिशुद्धरिक्तस्थानपूर्तिकृते अर्धः (1/2) अङ्कः निर्धारितः ।					
क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
2.	पत्रलेखने अनौपचारिक- कार्यपरीक्षणम्	रिक्तस्थानपूर्तिः औपचारिककार्यम्	(i) चेन्नईतः (ii) वागीश (iii) नमस्ते (iv) प्रणवः	1/2 1/2 1/2 1/2	2
	विषयवस्तु- बोधपरीक्षणम्	रिक्तस्थानपूर्तिः विषयवस्तु- अवबोधनम्	(v) परीक्षापरिणामः (vi) विदितः (vii) अङ्गान् (viii) तव (ix) यशः (x) वर्धापनं	1/2 1/2 1/2 1/2 1/2	
5					
3. अस्मिन् प्रश्ने लघुकथायां रिक्तस्थानपूर्तिः अपेक्षिता । (प्रतिशुद्धरिक्तस्थानपूर्तिकृते अर्धः (1/2) अङ्कः निर्धारितः ।					
	अवबोधपूर्वकम् वाक्यसंचरना / प्रयोगपरीक्षणम्	रिक्तस्थानपूर्तिः	(i) अगच्छत् (ii) तण्डुलान् (iii) कपोतान् (iv) निर्जने (v) पश्यामि (vi) वरम् (vii) विनश्यति (viii) जालेन (ix) धैर्यम् (x) कृतज्ञतया	1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2	5
4. कमपि एकं विषयम् अवलम्ब्य पंचवाक्यानि लेखनीयानि । अवबोधपूर्वकं वाक्यनिर्माणम् ।					5

खण्ड: 'ग'

अनुप्रयुक्तव्याकरणम्

अस्मिन् खण्डे भाषायाः तत्त्वानां व्यावहारिकप्रयोगः अपेक्षितः।

अस्य आधारः पाठ्यपुस्तकम् 'ऋतिका' द्वितीयः भागः अस्ति।

क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
5.	वाक्येषु सन्धिविच्छेद-परीक्षणम्	अनुप्रयोगात्मकः स्थूलाक्षरपदानां सन्धिविच्छेदः	(i) न + अनृतम् (ii) जीवति+अनाथः+अपि (iii) इनः + च (iv) मम + उपवासः (v) तत् + अन्यत्र (vi) किम् + प्रभुः	1 ½ + ½ 1 1 1 1	6
6.	वाक्येषु समस्त-पदानां विग्रहः	स्थूलाक्षरपदानां विग्रहः करणीयः	(i) शोकस्य विमोकः (ii) अहः च रात्रिः च तयोः समाहारः (iii) स्थानम् अनतिक्रम्य (iv) उत्सवः प्रियः येभ्यः ते (v) शोभनः महिमा (vi) राज्ञः लक्ष्मीः	1 1 1 1 1 1	6
7.	वाक्येषु कृदन्त-तद्धितप्रत्ययानां प्रयोगपरीक्षणम्	प्रकृति-प्रत्ययौ योजयित्वा वाक्य-सन्दर्भानुसारं रिक्त-स्थानपूर्तिः	(i) गन्तव्यम् (ii) ज्ञातुम् (iii) प्रणम्य (iv) दत्तं (v) भुक्त्वा (vi) परमेष्ठिनः (vii) निर्मत्स्यगतां (viii) साहसिकम्	1 1 1 1 1 1 1	8

क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
8.	कर्तृक्रियापद- अन्विति- परीक्षणम्	वाक्येषु शुद्धक्रियापद- चयनेन रिक्तस्थानपूर्तिः	(i) असि (ii) शोभन्ते (iii) शुद्ध्यन्ति (iv) आदेशय (v) करिष्यन्ति	1 1 1 1 1	
	विशेषण- पदचयन- परीक्षणम्	मञ्जूषातः विशेषणपद- चयनं कृत्वा रिक्तस्थानपूर्तिः	अथवा or (i) आप्तकामाः (ii) दुरात्मा (iii) अतिनमितः (iv) शोभनानां (v) प्रशंसनीया	1 1 1 1 1	
9.	उपपदविभक्ति- प्रयोग- परीक्षणम्	कोष्ठकात् शब्देषु उपपदविभक्ति- प्रयोगेण रिक्तस्थानपूर्तिः	(i) सिंहासनम् (ii) पारावतैः (iii) सन्तापेन (iv) विकृतिं (v) सर्वेभ्यः	1 1 1 1 1	5
					5
					30

खण्ड 'घ'
पठितांशः—अवबोधनम्
भागः I

क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः	
10.	पठितगद्यांश- बोध परीक्षणम्	अ	अतिलघूत्तरः एकपदेन उत्तरम्	(i) सूर्यः (ii) वेदाः	½ ½	1
		ब	लघूत्तरः पूर्णवाक्येन	सूर्यः वत्सरं द्वादशसु भागेषु विभनक्ति	1	1
		स.(i)	पर्यायपद- चयनम्	(i) अहोरात्रम्	½	1
	(ii)	विशेषणपदम्	(ii) षण्णाम्	½		
	भाषिकतत्व- प्रयोगपरीक्षणम्	द(i)	सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः	(i) सूर्यस्य कृते	1	2
		(ii)	कर्तृपदचयनम्	(ii) गायत्री	1	
					5	
11.	पठितनाट्यांश- बोधपरीक्षणम्	अ.	अतिलघूत्तरः एकपदेन उत्तरम् लघूत्तरः	(i) चेटी (ii) गुणरसज्ञस्य	½ ½	1
		ब.	पूर्णवाक्येन उत्तरम्	चारुदत्तस्य बहुलपक्ष- चन्द्रस्य ज्योस्नापरिक्षयः इव रमणीयोऽयं दरिद्रभावः ।	1	1
		स.	विशेषणपद- चयनम्	(i) रमणीयः, अयम् (ii) 'विपन्न' इति	½	1
	(ii)	विलोमपद- चयनम्		½		
	भाषिकतत्व- प्रयोगपरीक्षणम्	द. (i)	सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः	(i) 'चारुदत्तस्य' कृते	1	2
		(ii)	कर्तृपदचयनम्	(ii) अहम्	1	
					5	

क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
12.	पठितपद्यांश- बोधपरीक्षणम् भाषिकतत्त्व- प्रयोगपरीक्षणम्	अ. अतिलघूत्तरः एकपदेन उत्तरम् लघूत्तरः	(i) पादपाः (ii) शिक्षा	½ ½	1
		ब. लघूत्तरः पूर्णवाक्येन उत्तरम्	हुतं च दत्तं च सदैव तिष्ठति	1	1
		स. (i) विशेषणपद- चयनम् (ii) पर्यायपद- चयनम्	(i) जलस्थानगतं (ii) क्षयम्	½ ½	1
		द. (i) विलोमपद- चयनम् (ii) कर्तृपदचयनम्	(i) 'गच्छति' (ii) पादपाः	1 1	2
					5
13.	प्रसङ्गसन्दर्भ- ग्रन्थलेखक- परिचयपरीक्षणम्	1. सन्दर्भग्रन्थस्य लेखकस्य च नामलेखनम्	(i) पञ्चतन्त्रम्-ग्रन्थः श्री विष्णुशर्मा-लेखकः	1 1	2
		2. कः कथयति कं कथयति	(i) चारुदत्तः (कः) विदूषकम् (प्रति)	1 1	2
14.	भावार्थबोध- परीक्षणम् भावार्थबोध- परीक्षणम्	प्रदत्तेषु भावार्थेषु शुद्धभावार्थचयनम्	I 'ख' II 'ग' अथवा	2 2	4
		प्रदत्तभावार्थे मञ्जूषादत्तपदैः पूरणम् (रिक्तस्थानपूर्तिः)	(i) उत्पादकः (ii) हिमेन (iii) हिमालयस्य (iv) विनष्टुं (v) गुणसमूहेषु (vi) दृश्यते (vii) चन्द्रस्य (viii) कलङ्कः	½ ½ ½ ½ ½ ½ ½	4

क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
15.	अन्वय- परीक्षणम्	रिक्तस्थान- पूर्तिमाध्यमेन	अ (i) सर्वाणि (ii) अनुपश्यति (iii) आत्मानम् (iv) न आ (i) सुहृदः (ii) आपदः (iii) यत् (iv) तस्य	½ ½ ½ ½ ½ ½ ½	2 2
16.	सार्थकवाक्य- संयोजनपरीक्षणम्	वाक्यानां क्रमानुसारं संयोजनम्	(i) → घ (ii) → ग (iii) → क (iv) → ख	1 1 1 1	4
17.	प्रसङ्गानुसारम्- अर्थचयनम्	त्रिषु शब्दार्थेषु शुद्धशब्दार्थ- चयनम्	(i) मनः (ii) जलेन (iii) मुखम् (iv) सर्पगृहम्	1 1 1 1	4

35

<p style="text-align: center;">खण्ड 'घ' भाग: 2 सामान्य संस्कृत साहित्य परिचय: 10</p>					
क्रमाङ्कः	उद्देश्यम्	प्रश्नप्रकारः	अपेक्षित-उत्तराणि	अङ्क-सङ्केताः	अङ्क-विभागः
18.	संस्कृतसाहित्य- बोध परीक्षणम्	कवीनां देश-काल- कृतीनाम् उल्लेखनम्	देशः (i) प्रीतिकूटः ग्रामः (ii) पद्मपुरम् (iii) कुसुमपुरम् कालः (i) ई.पू.-चतुर्थ शताब्दी (ii) षष्ठी शताब्दी (iii) एकोनविंशति शताब्दी कृतिः (i) किरातार्जुनीयम् (ii) सुश्रुत संहिता (iii) पञ्चतन्त्रम् (iv) अर्थशास्त्रम्	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	3 3 4
अथवा					
	संस्कृतसाहित्य बोध परीक्षणम्	अ मञ्जूषायां प्रदत्त- पदैः रिक्तस्थान- पूर्तिमाध्यमेन	(i) पद्यम् (ii) खण्डकाव्यम् (iii) नव (iv) शृङ्गारः (v) निकषं (vi) आख्यायिका (vii) दश (viii) नाटकम् (ix) अभिनयः (x) नान्दी	½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½	5
	संस्कृतसाहित्य अवबोध परीक्षणम्	ब संस्कृतनाटकानां पञ्चवैशिष्ट्य लेखनम्	नाटकम्- (i) अभिनयः प्रमुखं तत्त्वम् भवति । (ii) कथानकं प्रसिद्धं पौराणिकं वा भवति । (iii) नाटकस्य आरम्भे नान्दी भवति । अन्ते च भरतवाक्यम् (iv) न्यूनतमाः पञ्च अङ्काः भवन्ति । (v) शृङ्गारः वीर करुणः वा रसः भवति ।	1 1 1 1 1	5
				10	10